

Устав Републике Србије утврђује да сувереност потиче од грађана који је врше референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника. Ниједан државни орган, политичка организација, група или појединац не може присвојити сувереност од грађана, нити успоставити власт мимо слободно изражене воље грађана.

Грађани своју вољу изражавају на уставом утврђен и законима уређен начин, путем референдума, народне иницијативе и преко својих слободно изабраних представника у највише државне органе.

Референдум је облик непосредног изражавања воље грађана којим грађани одлучују о питањима за која је то Уставом и законом одређено и о питањима из надлежности Народне скупштине, скупштине аутономне покрајине и скупштине јединице локалне самоуправе за која Народна скупштина, скупштина аутономне покрајине, односно скупштина јединице локалне самоуправе то одлучи. Референдум може да буде обавезан, ако је Уставом или законом утврђено да се о одређеном питању одлука доноси на референдуму, или факултативан, ако обавезност одлучивања путем референдума није прописана. По свом дејству, референдум може да буде обавезујући (када одлука донета на референдуму правно обавезује) или саветодаван (то је случај кад се акт који је предмет референдума не усваја путем референдума, него се гласањем на референдуму само изражава мишљење о том акту). Такође, референдум се може расписати и ради претходног изјашњавања о одређеном питању (то је претходни референдум), а ако се на референдуму потврђује акт који је донео надлежни орган, онда је реч о накнадном референдуму.

Народна иницијатива представља право одређеног броја грађана да предлажу промену или доношење општих правних аката из надлежности Народне скупштине, скупштине аутономне покрајине, односно скупштине јединице локалне самоуправе, да захтевају расписивање референдума о одређеном питању и да подносе друге предлоге у складу с Уставом, законом и статутом. Грађани у народној иницијативи могу да формулишу текст правног акта чије доношење предлажу, али то није неопходно. Међутим, предлог за промену или доношење одговарајућег акта, односно други предлог обухваћен народном иницијативом, мора бити сачињен тако да се из њега јасно виде правци промена, односно решења о којима надлежни орган треба да се изјасни.

Одлучивање грађана референдумом и начин остваривања народне иницијативе уређени су Законом о референдуму и народној иницијативи.

Владавина права. Устав утврђује да је владавина права основна претпоставка Устава која почива на неотуђивим људским правима. Владавина права се остварује слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону.

Владавина права као уставна категорија, према томе, подразумева следеће: да је државна власт демократски установљена, односно да изражава стварну вољу грађана, изражену на слободним и непосредним изборима; да су људска и мањинска права зајемчена Уставом и да се непосредно примењују (при чему се законом може прописати само начин остваривања тих права, и то ако је то Уставом изричито предвиђено или ако је то неопходно за остварење појединог права); да је државна власт организована на начелу поделе власти (што значи да нема концентрације државне власти код једног државног органа); да је судска власт независна (што значи да се законодавна и извршна власт не могу мешати у рад судске власти); да је државна власт везана Уставом и законима, односно да је држава потчињена праву (чиме се спречава самовоља, волунтаризам и арбитрарност у одлучивању и вођењу државних послова). Испуњеност услова за постојање владавине права истовремено гарантује и обезбеђује једнакост свих грађана, јер су пред Уставом и законом сви једнаки и свако може имати само права и обавезе засноване на Уставу и закону.

Подела власти. Сагласно Уставу, правни поредак Републике Србије је јединствен. Уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску. Однос три гране власти заснива се на равнотежи и међусобној контроли. Судска власт је независна.

Начело поделе власти као демократско начело заправо значи поделу државне власти на три основне гране: једну која је надлежна за доношење закона (законодавна власт), другу која је